

Anlægsøkonomien i Region Midtjylland i perioden 2011-2030

1. Indledning

Region Midtjylland står overfor en række store anlægsprojekter som følge af Akutplan, Hospitalsplan og Psykiatriplan. Ligeledes er der truffet beslutning om, at hospitalerne i Århus skal samles i Det nye Universitetshospital i Århus. Det er samtidig nødvendigt at gennemføre en række større anlægsprojekter på det somatiske og psykiatriske område. Hospitalerne i Viborg, Randers og Horsens skal omdannes til akuthospitaler med fælles akutmodtagelse, der skal bygges et nyt hospital i Gødstrup, der skal etableres et Center of Excellence i Silkeborg og det psykiatriske hospital i Risskov skal flyttes ud til DNU.

Dato 07.04.2010

Niels Pedersen

Tel. +45 8728 4461

Niels.pedersen@stab.rm.dk

Side 1

Samtidig skal der foretages vedligeholdelses- og driftsnødvendige investeringer i de fysiske rammer på regionens hospitaler og institutioner. Desuden skal der hvert år investeres i en udskiftning og nyanskaffelse af tidssvarende medicoteknisk udstyr, for at det er muligt at give patienterne den optimale behandling.

Det giver alt i alt et stort pres på anlægsbudgetterne i Region Midtjylland og et pres, der vil fortsætte i de kommende år.

I forbindelse med budget 2010 blev en investeringsplan for 2009-2010 godkendt (Regionsrådsmøde den 19. august 2009). Investeringsplanen indeholder et forslag til prioritering af anlægsmidlerne i 2009 og 2010. Derudover indeholder investeringsplanen et skøn over anlægsøkonomien i de kommende 10-20 år.

I dette notat fremlægges et mere detaljeret billede af anlægsøkonomien. Først gives der et samlet overblik over de anlægsøkonomiske udfordringer, som Region Midtjylland står overfor i de kommende 20 år. Samtidig redegøres der for de forudsætninger, der med tiden har ændret sig. Derefter opstilles der en række handlemuligheder.

Der opstilles en realistisk investerings- og finansieringsplan for perioden 2011 – 2030, hvor investeringerne i nyt sygehusbyggeri gennemføres hurtigst muligt ud fra, hvad der er bygningsmæssigt hensigtsmæssig. En hurtig realisering af byggeriet er ønskelig ud fra et driftsøkonomisk perspektiv, idet effektiviseringsgevinster og salgsindtægter fra sygehusbygninger, der skal nedlægges, hurtigere indfries. Investerings- og finansieringsplanen 2011 – 2030 hviler på følgende generelle forudsætninger, der skal drøftes med staten:

Der er givet et foreløbigt tilsagn til DNU på 6,35 mia. kr. Der planlægges ud fra denne anlægssum i notatet. Regionsrådet mener på det foreliggende grundlag, at det er mere realistisk, at DNU-projektet har en anlægssum på 8,96 mia. kr. Differencen er på 2,61 mia. kr. Det forudsættes, at hvis regeringens forudsætninger ikke holder vil anlægsrammen blive øget. I så fald vil de ekstra anlægsmidler udover de 6,35 mia. kr. blive anvendt fra 2015 og i de efterfølgende år.

Anlægsudgiften til Det Ny Hospital i Gødstrup er indregnet med 4 mia. kr., hvortil der forudsættes fuldt tilskud på 62,5 % fra kvalitetsfonden. Der er i planen ikke indtil videre

indregnet tilskud fra kvalitetsfonden til andre større byggerier: flytning af Århus Universitetshospital, Risskov til DNU samt nødvendige investeringer i Regionshospitalet Horsens, Regionshospitalet Randers og Regionshospitalet Silkeborg. Disse projekter er i planen forudsat egenfinansieret selv om staten i løbet af foråret vil blive ansøgt om tilskud fra kvalitetsfonden. Der er foreløbig afsat samlet 2,7 mia. kr.

Til finansiering af investeringerne er det forudsat, at regionen kan indregne det fulde salgsprovenu af de sygehusmatrikler, der skal frasælges. Salgsindtægterne forventes at udgøre 4 mia. kr. (opgjort på basis af de offentlige ejendomsvurderinger). Endvidere er der indregnet 12,5 % lånefinansiering af kvalitetsfundsprojekterne svarende til 1,4 mia. kr.

Økonomaftalen for 2010 mellem Danske Regioner og regeringen er i notatet fortolket således, at lånefinansieringen bliver modregnet i salgsprovenuet ved frasalg af sygehusbygninger, og at effektiviseringsgevinsterne ved nye sygehusbyggerier ikke kan anvendes til tilbagebetaling af lån.

Det fremgår i notatet, at det ikke er realistisk at gennemføre kvalitetsfundsprojekterne i perioden 2011-2018 ud fra de nuværende finansieringsbetingelser, da betingelserne ikke modsvarer det eksisterende finansieringsbehov. Presset på anlægsøkonomien vil endvidere blive forværret, hvis det skulle vise sig, at anlægssummen for DNU bliver højere end de 6,35 mia. kr., der er givet foreløbigt tilsagn til. I notatet fremgår det ligeledes, at det på en længere bane er muligt at få sammenhæng mellem den forventede finansiering og de forventede anlægsudgifter. Det vil derfor være ønskeligt med en mere dynamisk finansieringsmodel, hvor der vil være mulighed for en større låneadgang i perioden frem til 2018, og hvor det er muligt at benytte effektiviseringsgevinsterne til at tilbagebetale lånene med. Hvis det ikke bliver muligt at anvende effektiviseringsgevinsterne til at tilbagebetale lånene, vil det i realiteten betyde, at lånefinansieringen skal ske via en aktivitetsnedgang, hvilket ikke er hensigtsmæssigt. Ud fra et driftsøkonomisk perspektiv er en vis lånefinansiering ønskelig.

Investerings- og finansieringsplanen 2011 – 2030 forudsætter i øvrigt, at der ikke er kassefinansieret anlægsbyggeri. Dermed påvirker planen ikke regionens likviditet

2. Anlægsbehov i Region Midtjylland

2.1. Kvalitetsfundsprojekterne

Regeringen har fastsat en række rammer for udmøntningen af midlerne fra kvalitetsfonden. De økonomiske forudsætninger for Kvalitetsfundsprojekterne står beskrevet i økonomaftalen for 2010. Der afsættes samlet set 40 mia. kr. i Kvalitetsfonden, hvor statens andel er 25 mia. kr., og regionerne skal bidrage med de resterende 15 mia. kr. I forhold til de enkelte anlægsprojekter vil der således være 62,5% statslig finansiering og 37,5% egenfinansiering for regionerne.

Det fremgår af økonomaftalen 2010, at der er mulighed for at optage lån i de år, hvor der er størst finansieringsbehov. Regionerne kan låne 12,5 % af tilsagnsrammen, indtil salget af nuværende matrikler kan realiseres. Den resterende andel af regionernes egenfinansiering (25%) skal komme fra regionernes almindelige anlægsramme, der årligt fastlægges i forbindelse med økonomaftalerne, eller fra regionens likvide aktiver.

Regionerne kan udover deres almindelige anlægsramme og likvide aktiver finde midler til deres forudsatte egenfinansiering via salg af overskydende hospitalsmatrikler. De store kvalitetsfundsprojekter indebærer en samling af funktioner på færre matrikler, hvilket betyder, at der vil være matrikler, der ikke længere skal benyttes til hospitalsfunktioner.

Region Midtjylland har fået et foreløbigt tilsagn fra regeringen om et projekt til 6,35 mia. kr. til Det Nye Universitetshospital i Århus (DNU) og 1,15 mia. kr. til en om- og udbygning af Regionshospitalet Viborg. Der arbejdes i øjeblikket med ansøgninger til regeringen for et få et endeligt tilsagn til de to projekter.

DNU

DNU-Projektet er særligt langt fremme i processen. Regionsrådet godkendte på mødet den 17. marts 2010 ansøgningen til endeligt tilsagn, som nu er sendt af sted til behandling i regeringens rådgivende udvalg. Den 1. april 2010 påbegyndes den konkrete projektering og planlægning af den første etape af byggeriet. Det indebærer, at man efter sommer begynder arbejdet med at involvere brugere i den konkrete planlægning. Det er derfor af afgørende betydning at kende de finansieringsmæssige muligheder, således at man ikke får startet en proces op, som senere må udskydes.

Den skitserede realiseringstakt er udarbejdet under indtryk af, at de politiske tilkendegivelser skal realiseres hurtigst muligt, og ud fra hvad der byggemæssigt er en hensigtsmæssig realiseringstakt. Såfremt økonomien ikke tillader realisering i denne takt, kan projektet naturligvis realiseres i en langsommere takt, hvilket vil forsinke udflytningen af de fysisk trængte afdelinger på Århus Sygehus og i sidste ende bliver dyrere.

Viborg

Regionshospitalet Viborg fik et foreløbigt tilsagn fra regeringen på et projekt til 1,15 mia. kr. Der arbejdes i øjeblikket på en ansøgning til regeringen for at få et endelig tilsagn til projektet.

Nybyggeriet skal bl.a. indeholde en ny fælles akut modtagelse, operationsfaciliteter, billeddiagnostik, auditorium og ny hovedindgang. Renoveringen vil primært omfatte den nuværende sengebygning, hvor standarden af ambulatorier og sengestuer vil blive væsentligt forbedret. Projektet omfatter endvidere en samling af de akutte funktioner fra Regionshospitalet Skive samt flere akutte funktioner fra Regionshospitalet Silkeborg.

Gødstrup

Regeringen har i før-screeningen godkendt Regionsrådets forslag om, at der skal etableres et nyt hospital i Gødstrup. Her skal Region Midtjylland senest den 1. juni 2010 indsende en ansøgning om et foreløbigt tilsagn. COWI A/S har i forbindelse med en sammenligning af henholdsvis ud- og ombygning af Regionshospitalet Herning og etablering af et nyt hospital beregnet en anlægssum på et nyt hospital til ca. 4 mia. kr.

2.1.1 Investeringsprofiler

Der er tilknyttet forskellige investeringsprofiler til kvalitetsfundsprojekterne. En investeringsprofil angiver et projekts samlede anlægssum fordelt ud på år. De enkelte projekter er på forskellige stadier i planlægningsfasen, og der er således også forskel på investeringsprofilernes detaljeringsniveau. Planlægningen af Det Nye Universitetshospital i Århus har været i gang i flere år, hvilket betyder, at investeringsprofilen er mere

gennemarbejdet end investeringsprofilerne for Det Nye Hospital i Gødstrup og for Regionshospitalet Viborg.

Investeringsprofilernes udformning gør, at Region Midtjylland i enkelte år vil være særligt presset på anlægsbudgettet i forhold til kravet om egenfinansiering. Som det fremgår af nedenstående tabel 1, vil der særligt i årene frem til 2015 være et stort udgiftspres.

Tabel 1: Investeringsprofiler for kvalitetsfondsprojekterne (note 1)

Projekt \ år	2010 og tidligere	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	I alt
DNU	548,8	738,1	850,1	1.379	1.458	1.376			6.350
Viborg	86,2	50	200	250	250	250	63,8		1.150
Vest	0	50	150	500	700	1.000	1.000	600	4.000
I alt	635	838,1	1.200,1	2.129	2.408	2.626	1.063,8	600	11.500

Note 1: Der planlægges ud fra en anlægssum på 6,35 mia. kr., som der er givet foreløbigt tilsagn til. Ud fra Regionsrådets forudsætninger vil projektet have en anlægssum på 8,96 mia. kr. og dermed 2,61 mia. kr. dyrere. Hvis Regionsrådets forudsætninger passer forudsættes det, at anlægsrammen øges tilsvarende og at de resterende beløb vil falde i 2015 og frem til og med 2019. For Det nye hospital i Gødstrup er der anvendt den investeringsprofil baseret på de udregninger, som COWI A/S har benyttet i deres sammenligningsrapport fra foråret 2009. For Regionshospitalet Viborg er der benyttet en investeringsprofil baseret på en erfaringsmæssig procentvis fordeling af beløb i den type anlægsprojekter.

2.2 Større projekter

Som følge af Akutplanen og Hospitalsplanen skal der ske større strukturelle ændringer på det somatiske område, hvilket har væsentlige anlægsmæssige konsekvenser. Udover de nævnte projekter i forbindelse med DNU, Viborg og Det Nye Hospital i Gødstrup skal Regionshospitalet Randers og Regionshospitalet Horsens omdannes til et akuthospital med fælles akutmodtagelse. På Regionshospitalet Silkeborg skal der etableres et Center of Excellence. Inden Det Nye Hospital i Gødstrup er bygget skal der etableres en fælles akutmodtagelse i Hospitalsenheden Vest. Inden at DNU er bygget skal der foretages en række driftsnødvendige investeringer på Århus Universitetshospital, Århus Sygehus.

Der er igangsat og gennemført en række fase 0-projekter på de nævnte somatiske hospitaler. Fase 0-projekterne er projekter, der har været en forudsætning for at de efterfølgende faser i de store projekter, kan gennemføres. Nu skal processen med etablering af fælles akutmodtagelse og ændring af de fysiske rammer fortsættes, så der også kan skabes plads til de patienter, der flyttes fra de mindre hospitaler.

For Psykiatriens vedkommende skal der gennemføres en Psykiatriplan, hvor der i relation hertil skal gennemføres en række anlægsprojekter. Samtidig er der planer om, at det psykiatriske hospital i Risskov skal flyttes ud til DNU.

Region Midtjylland har søgt om finansiering af de større anlægsprojekter hos regeringen via regeringens rådgivende udvalg. Regionen har som nævnt kun fået et foreløbigt tilsagn til finansiering af Det Nye Universitetshospital i Århus og udbygning og reovering af Regionshospitalet Viborg. I finansloven 2010 er det samtidig meldt ud, at der skal bygges et nyt hospital i Gødstrup. Regeringen har indtil videre ikke givet tilsagn til projekterne i Psykiatrien eller til projekterne på regionshospitalerne i Randers og Horsens, hvor der vil være behov for etablering af fælles akutmodtagelser og betydelige om- og tilbygninger.

Der er på nuværende tidspunkt ved at blive udarbejdet reviderede ansøgninger til Det rådgivende udvalg om finansiering af de projekter, der ikke fik tilsagn om finansieringen i 1. runde af udmøntningen af midler fra Kvalitetsfonden. 2. runde af udmøntningen fra kvalitetsfondsmidlerne vil finde sted i efteråret 2010.

Der er prioriteret 100 mio. kr. årligt i perioden 2011-2015, til de større projekter udover kvalitetsfondsprojekterne. Herefter øges beløbet gradvist til 150 mio. kr. årligt. Fra 2017 vil størstedelen af de store kvalitetsfondsprojekter efter planen være gennemført, og der vil være behov for at foretage nødvendige investeringer på alle regionens hospitaler.

2.3 Vedligeholdelses- og driftsnødvendige anlægsprojekter

Det er nødvendigt, at der årligt afsættes midler til vedligeholdelsesprojekter, for at kunne holde regionens bygninger i en fornuftig stand. Der er eksempelvis forbundet væsentlige udgifter til at vedligeholde bygningernes klimaskærme. Samtidig er det uundgåeligt, at der kommer uforudsete anlægsprojekter. Det kan f.eks. være i forbindelse med pludselig udskiftning af elevatorer, ventilation og andre bygningsmæssige ændringer. Endelig vil der løbende være behov for at gennemføre mindre driftsnødvendige anlægsprojekter, hvor der f.eks. er behov for at ændre eller udvide de fysiske rammer, for at kunne rumme nye behandlinger.

Der er i investeringsplanen for 2009-2010 skønnet et behov på 200 mio. kr. årligt til vedligeholdelses- og driftsnødvendige anlægsprojekter i perioden 2011-2020. I den efterfølgende tiårsperiode fra 2021-2030 er der skønnet et behov på 100 mio. kr. årligt. I dette notat er der årligt prioriteret 100 mio. kr. til vedligeholdelses- og driftsnødvendige anlægsprojekter i hele perioden 2011-2016. I perioden 2017-2030 er beløbet hævet til 125 mio. kr. årligt. Det er et lavere beløb end tidligere, men det er valgt som en konsekvens af den pressede økonomiske situation. Dette vil uden tvivl give betydelige udfordringer ikke mindst set i lyset af, at Århus Universitetshospital, Skejby, som regionens nyeste hospital, har nået en alder, hvor der efterhånden er behov for omfattende vedligeholdelsesprojekter.

Endelig er der prioriteret, at Regionshospitalet Horsens og Regionshospitalet Viborg får 2,4 mio. kr. årligt og Hospitalsenheden Vest får 7,2 mio. kr. årligt til bygningsvedligeholdelse i perioden 2011-2030. Det følger samme procedure som i tidligere år. Årsagen her til er, at de pågældende hospitaler har fået fjernet budgetmidler til vedligeholdelse tilbage i amterne i forbindelse med en økonomiaftale, hvor der blev mulighed for øget låneadgang til anlæg.

2.4 Medicoteknisk udstyr

Det årlige behov for anskaffelse af medicoteknik er minimum ca. 260-270 mio. kr., men det er besluttet at afsætte midler fra den medicotekniske ramme til IT-området i 2011. Der er afsat 230 mio. kr. i 2011 til medicoteknisk udstyr og 30 mio. kr. i 2011 til IT-området, for at få balance på IT-området. Det sætter et pres på den nødvendige løbende udskiftning og opgradering af det øvrige medicotekniske udstyr på hospitalerne. Der kan således være behov for at udskyde en række medicotekniske anskaffelser til senere år. I perioden 2012-2014 er der årligt afsat 260 mio. kr. Det vurderes, at der vil være et øget behov for udstyr i takt med, at der kommer flere patienter på regionens hospitaler som følge af den forventede befolkningsudvikling. Der er derfor indregnet øgede udgifter til indkøb af medicoteknisk udstyr fra 2015, hvor beløbet stiger med 20 mio. kr. hvert 5 år i perioden frem til 2030.

I forbindelse med nedskaleringen af DNU er det forudsat, at en del af det medicotekniske udstyr i DNU kan finansieres via puljen til medicoteknisk udstyr. Der er behov for en plan, som kan rummes inden for det afsatte beløb til medicoteknisk udstyr. Det kan i den forbindelse være behov for, at leasingfinansiere udstyr i år med særligt store investeringer, mod senere betaling via den medicotekniske pulje.

2.4 Et samlet overblik over anlægsudgifterne

Nedenfor gives et samlet overblik over de forventede anlægsudgifter i perioden 2011-2030. Det skal bemærkes, at der for DNU og Viborg har været afholdt anlægsudgifter i 2010 og tidligere, hvorfor den samlede sum i tabel 2 ud for de to projekter ikke udgør den reelle anlægssum for projekterne.

Tabel 2: Oversigt over de forventede anlægsudgifter for perioden 2011-2030.

Udgifter	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023-2030 (beløb pr. år)	I alt (2011- 2030)
Allerede besluttet	162,2	12,0	12,0	12,0	12,0	12,0	12,0	12,0	12,0	12,0	12,0	12,0	12,0	390,2
Kvalitetsfondsprojekter														
DNU	738,1	850,1	1379,0	1458,0	1376,0									5801,2
Viborg	50,0	200,0	250,0	250,0	250,0	63,8								1063,8
Vest	50,0	150,0	500,0	700,0	1000,0	1000,0	600,0							4000,0
I alt	838,1	1200,1	2129,0	2408,0	2626,0	1063,8	600,0							10865,0
Puljer og rammer														
Medicoteknik	230,0	260,0	260,0	260,0	280,0	280,0	280,0	280,0	300,0	300,0	300,0	300,0	320-340	5970,0
IT	30,0													30,0
Fælles formål og adm.	5,4	5,4	5,4	5,4	5,4	5,4	5,4	5,4	5,4	5,4	5,4	5,4	5,4	108,0
Vedligeholdelses og driftsnødvendige projekter	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	125,0	125,0	125,0	125,0	125,0	125,0	125,0	2350,0
Større projekter	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	125,0	150,0	150,0	150,0	150,0	150,0	150,0	150,0	2725,0
I alt	465,4	465,4	465,4	465,4	485,4	510,4	560,4	560,4	580,4	580,4	580,4	580,4	620,4	11183,0
Samlede udgifter	1465,7	1677,5	2606,4	2885,4	3123,4	1586,2	1172,4	572,4	592,4	592,4	592,4	592,4	632,4	22438,2

3. Finansiering af anlægsprojekter

Finansieringen af Region Midtjyllands anlægsbudget sker via forskellige kanaler. For det første afsættes der årligt i forbindelse med økonomiaftalerne en anlægsramme for regionerne. I økonomiaftalen for 2010 blev anlægsrammen lagt på 630 mio. kr., hvoraf 42,4 mio. kr. er en låneadgang til medicoteknisk udstyr. For det andet vil Region Midtjylland også opnå en indtægt ved salg af matrikler, der fraflyttes i forbindelse med samling af funktioner på færre matrikler. Det fremgår af nedenstående tabel 3, at der forventes væsentlige salgsindtægter specielt i forbindelse med salg af matrikler i Århus. De største salgsindtægter forventes at indtræffe i 2014, 2016, 2018 og 2019.

Tabel 3: Forventede salgsindtægter (mio. kr.) og salgår (note 2)

Projekt \år	2011	2013	2014	2016	2018	2020	I alt
Grenaa, Brædstrup, Odder	21,2						21,2
DNU, T.H Gade + PP. Ørumsgade			792 + 86				878
DNU, Nr.br.gade				1552			1552
Skive		51					51
Herning & Holstebro					831		831
Risskov						681	681
I alt	21,2	51	878	1552	831	681	4014,2

Note 2: For DNU anvendes de forventede salgsindtægter, som indgår i ansøgningen til endeligt tilsagn. Salgstidspunkterne for matriklerne i Århus er fremrykket i forhold til ansøgningen, hvor der planlægges ud fra en anlægssum på 8,96 mia. kr. og dermed også en længere byggeperiode, der afsluttes i 2019. For de resterende projekter anvendes de oplysninger, som fremgår af screenings-skemaerne til regeringens rådgivende udvalg fra august 2008. Her blev den offentlige ejendomsvurdering anvendt. Der er for alle projekterne forbundet en vis usikkerhed ved salgsindtægterne, da markedsvilkårene løbende ændres. Salg af Regionshospitalet Odder og Regionshospitalet Brædstrup fremrykkes i forhold til tidligere skøn, da det har været muligt at flytte funktioner til Horsens tidligere end forventet. Det skal desuden bemærkes, at der for Grenaa, Brædstrup og Odder samlet set forventes en større salgsindtægt for de tre matrikler. Det anførte beløb er den salgsindtægt, der forventes at være i 2011. De resterende salgsindtægter er endnu ukendte.

Region Midtjylland har i planlægningen af kvalitetsfondsprojekterne forudsat, at regionen skulle bidrage med egenfinansieringen til projekterne i forbindelse med salg af de overskydende matrikler. Det var således forudsat, at Region Midtjylland kunne starte med at bruge den statslige finansieringsandel og først bagefter bidrage med egenfinansieringen i takt med, at de overskydende matrikler blev solgt. I økonomiaftalen for 2010 fremgår det, at regionerne samlet set er forpligtede til at bidrage med egenfinansiering på 1 mia. kr. pr. år startende fra 2010. Den løbende egenfinansiering skal således udgøre 37,5% af den årlige anlægssum dog mindst 212 mio. kr. årligt for Region Midtjyllands vedkommende svarende til Region Midtjyllands andel af 1 mia. kr. Der er desuden mulighed for, at låne 12,5 % af projektets samlede anlægsramme til egenfinansieringen. Det vil sige, at regionen skal egenfinansiere 25% af den årlige anlægssum og, at der optages lån på 12,5% af den årlige anlægssum.

I nedenstående tabel 4 er den forventede finansiering for perioden 2011-2030 angivet. Den samlede finansiering består af regionens almindelige anlægsramme, den statslige finansiering på 62,5 %, lånemuligheden på 12,5 % samt salgsindtægter, der kan anvendes til anlægsprojekter, efter at der er afdraget på lånet på 12,5% til kvalitetsfondsprojekterne.

I tabel 5 fremgår det, hvorledes de forventede salgsindtægter anvendes til både afdrag af lån og til anlægsprojekter. Lånet afdrages i 2016 og 2018, hvor der er betydelige salgsindtægter fra salg af matriklen på Nørrebrogade i Århus og matriklen i Risskov. Der er ikke i tabel 4 og 5 taget hensyn til renteeffekten.

Tabel 4: Oversigt over den forventede finansiering for perioden 2011-2030. (note 3 og 4)

Finansiering	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023-2030 (beløb pr. år)	I alt (2011- 2030)
Almindelig anlægsramme	636,0	636,0	636,0	636,0	636,0	636,0	636,0	636,0	636,0	636,0	636,0	636,0	636,0	12720,0
Statslig finansiering (62,5% af kvalitetsfundsprojekter)	523,8	750,1	1330,6	1505,0	1641,3	711,0	375,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	6836,8
Lån (12,5% af kvalitetsfundsprojekter)	104,8	150,0	266,1	301,0	328,3	133,0	75,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	1358,1
Salgsindtægt til anlæg	21,2	0,0	51,0	878,0	0,0	268,9	0,0	756,0	0,0	681,0	0,0	0,0	0,0	2656,1
Samlet finansiering	1285,8	1536,1	2283,8	3320,0	2605,5	1748,9	1086,0	1392,0	636,0	1317,0	636,0	636,0	636,0	23571,0

Note 3: I økonomiaftalen for 2010 blev anlægsrammen lagt på 630 mio. kr., hvoraf 42,4 mio. kr. er en låneadgang til medicoteknisk udstyr.

Note 4: Renteudgifterne ved lån til kvalitetsfundsprojekterne er forudsat finansieret via driftsrationaliseringer. Det kan blive nødvendigt at tages stilling til mindre periodemæssige udfordringer.

Tabel 5: Oversigt over provenu ved salg af matrikler, afdrag på lån og salgsindtægt til anlæg

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2023-2030 (beløb pr. år)	I alt
Provenu ved salg	21,2	0,0	51,0	878,0	0,0	1552,0	0,0	831,0	0,0	681,0		4014,2
Afdrag på lån	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	1283,1	0,0	75,0	0,0	0,0		1358,1
Salgsindtægt til anlæg	21,2	0,0	51,0	878,0	0,0	268,9	0,0	756,0	0,0	681,0		2656,1

I tabel 6 fremgår den forventede difference mellem anlægsudgifter og finansiering for perioden 2011-2030 samt den akkumulerede difference for samme periode

Tabel 6: Oversigt over den forventede difference mellem anlægsudgifter og finansiering for perioden 2011-2030.

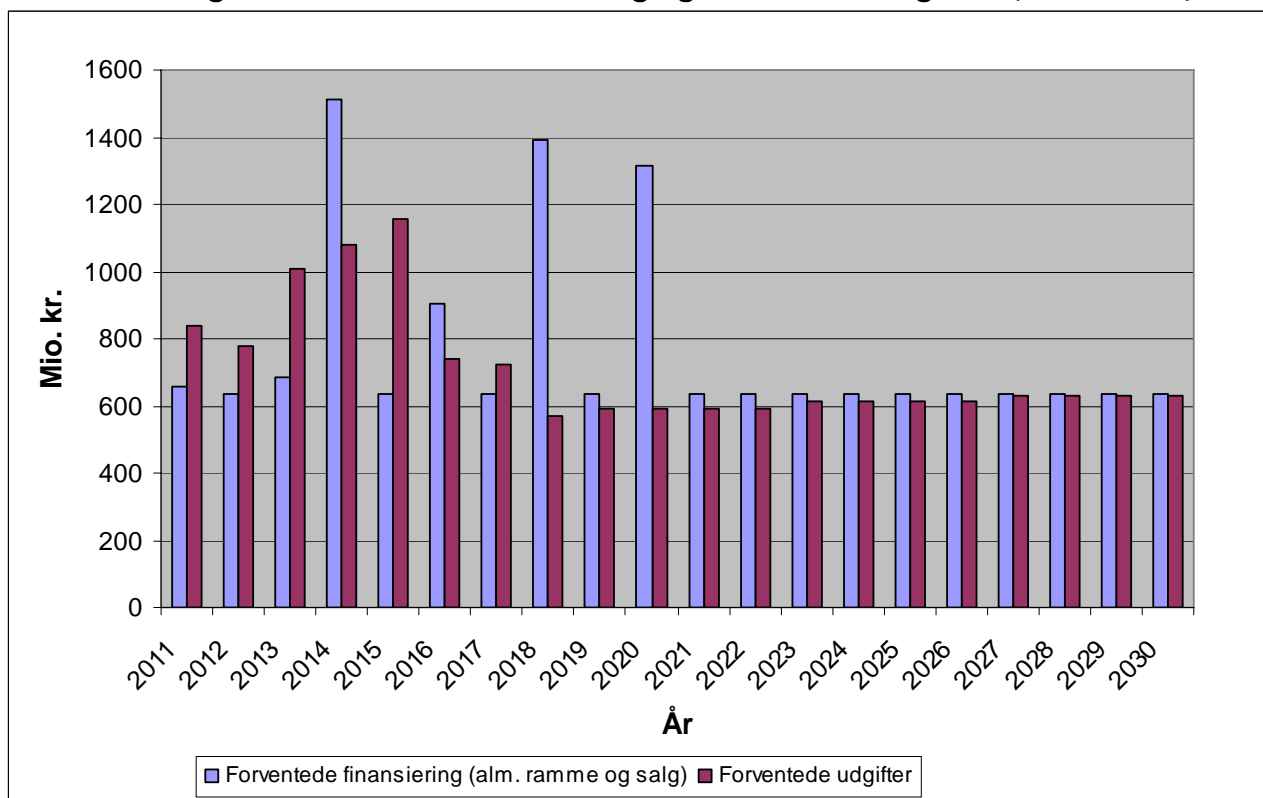
	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Difference (samlet finansiering - samlede udgifter)	-179,9	-141,4	-322,7	434,6	-517,9	162,7	-86,4	819,6	43,6	724,6	43,6
Akkumuleret difference	-179,9	-321,3	-644,0	-209,4	-727,3	-564,6	-651,0	168,6	212,2	936,8	980,4
	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	I alt (2011- 2030)	
Difference (samlet finansiering - samlede udgifter)	43,6	23,6	23,6	23,6	23,6	3,6	3,6	3,6	3,6	1132,8	
Akkumuleret difference	1024,0	1047,6	1071,2	1094,8	1118,4	1122,0	1125,6	1129,2	1132,8		

Som det fremgår af de foregående tabeller, vil der fra år til år være et varierende tryk på anlægsøkonomien. Det skyldes, at de store projekter har forskellige investeringsprofiler. Der vil dog være år, hvor der skal afsættes betydelige anlægssummer til både DNU, Regionshospitalet Viborg og Det Nye Hospital i Gødstrup.

Det fremgår ligeledes, at Region Midtjylland ikke umiddelbart har mulighed for at gennemføre de nævnte anlægsprojekter i den planlagte takt, og under de betingelser, som regeringen har givet for egenfinansiering til kvalitetsfondsprojekterne. Det viser den negative difference mellem den forventede finansiering og de forventede udgifter i de kommende 7 år. Med de givne betingelser vil det ikke være muligt også at afsætte anlægsmidler til indkøb af medicoteknisk udstyr og gennemførelse af større projekter samt vedligeholdelses- og driftsnødvendige projekter, som anført i tabel 3 uden et u hensigtsmæssigt stort træk fra regionens likvide aktiver. Region Midtjylland vil først have reel mulighed for egenfinansiering, når der har været salg af gamle matrikler – primært i Århus.

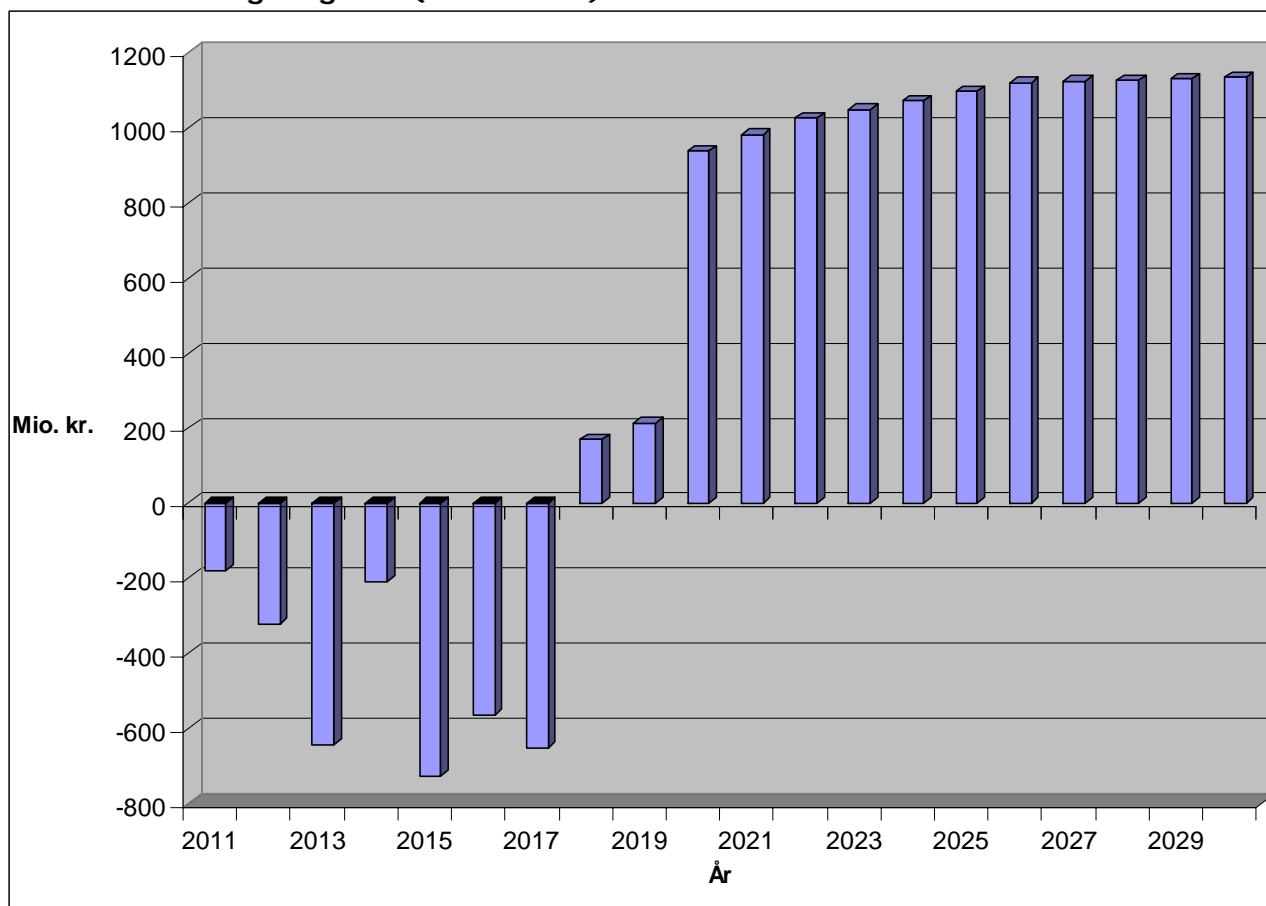
De økonomiske udfordringer kan ligeledes illustreres ved hjælp af grafer. Som det fremgår af graf 1, forventes der i de fleste år i perioden 2011-2017 at være flere udgifter til anlægsprojekter end den forventede finansiering kan rumme (almindelige anlægsramme og salgsindtægter). Anlægsbudgettet bliver dog hjulpet ved, at Region Midtjylland efter de nuværende planer sælger matriklen Tage Hansens Gade i Århus i 2014, Nørrebrogade i Århus i 2016, matriklerne i Herning og Holstebro i 2018 og. I 2020 er der desuden indregnet et salg af matriklen i Risskov.

Graf 1: Oversigt over forventet finansiering og forventede udgifter (2011-2030)

Den vanskelige økonomiske situation kan ligeledes beskrives ved at se på den akkumulerede difference mellem den forventede finansiering og de forventede anlægsudgifter i perioden 2011-2030. Den akkumulerede difference samler de forventede difference sammen over en årrække. Det vil sige, at f.eks. et års underskud føres over til det kommende år.

Graf 2: Oversigt over den akkumulerede difference mellem anlægsbudget og forventede anlægsudgifter (2011-2030)

Graf 2 viser, at Region Midtjylland ud fra de nuværende betingelser vil have en negativ akkumuleret difference til og med 2017. Det er ikke en holdbar økonomisk situation. Det vil derfor i de kommende afsnit blive gennemgået, hvilke handlemuligheder Region Midtjylland har.

Det skal endelig siges, at de andre regioner står overfor samme udfordringer som Region Midtjylland i forhold til egenfinansieringen. Andre regioner er derudover udfordret ved, at de i ringere grad har mulighed for at opnå salgsindtægter ved salg af overskydende matrikler.

4. Handlemuligheder

Der er forskellige handlemuligheder for at imødekomme de anlægsøkonomiske udfordringer, som Region Midtjylland står overfor.

For det første skal der tages stilling til, hvordan den økonomiske situation i 2011 løses, hvor der på nuværende tidspunkt forventes en negativ difference mellem den forventede finansiering og de forventede udgifter på ca. -179,9 mio. kr. Det vil blive håndteret i forbindelse med budget 2011.

4.1 Gennemførelse af kvalitetsfondsprojekter i en langsommere takt

Kvalitetsfondsprojekterne giver som nævnt i notatet et stort pres på anlægsøkonomien i årene indtil, at man kan sælge matrikler. Dette pres kan afhjælpes ved at gennemføre projekterne i en langsommere takt end planlagt.

Fordelen er, at presset på Region Midtjyllands anlægsøkonomi vil blive fordelt udover flere år. Modsat indeholder denne handlemulighed en række ulemper. Det vil således være væsentlig flere år, før det bliver muligt at høste de kvalitetsmæssige og driftsmæssige gevinster ved nye forberede fysiske rammer. Samtidig forlænges den periode, hvor det er nødvendigt at investere i gamle bygninger, der ikke i fremtiden skal benyttes til hospitalsfunktioner, for at kunne levere den rette behandling af patienterne.

Det vil ligeledes være muligt at fordele presset på anlægsøkonomien ved at foretage en tidsmæssig prioritering af kvalitetsfondsprojekterne, hvor der først gennemføres et projekt, før det næste projekt påbegyndes. Der kunne også være tale om overlap mellem projekterne, så overgangen fra projekt til projekt sker gradvis.

Denne mulighed kan illustreres ved hjælp af DNU. Investeringsprofilen for DNU er angivet nedenfor i tabel 7. Samtidig fremgår den difference, som der forventes at være de enkelte år i det samlede anlægsbudget.

Tabel 7: Investeringsprofil for DNU og balance for samlet anlægsbudget.

Projekt \år	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
DNU	738,1	850,1	1379	1458	1376	0	0	0
Difference i budget jf. tabel 6	-179,9	-141,4	-322,7	434,6	-517,9	162,7	-86,4	819,6
Akkumuleret difference i budget jf. tabel 6	-179,9	-321,3	-644,0	-209,4	-727,3	-564,6	-651,0	168,6

Hvis det udelukkende er DNU-projektet, der gennemføres i en langsommere takt for at skabe balance mellem budget og samlede udgifter, så vil investeringsprofilen for projektet blive ændret markant. Der finder naturligvis en hel række forskellige kombinationsmuligheder med hensyn til at udskyde forskellige projekter. DNU er blot brugt som illustration.

Hvis differencen mellem den forventede finansiering og de forventede udgifter skal gå i 0, vil det i 2011 være nødvendigt at stoppe byggeriet af DNU inkl. fase 0-projekterne. Den nødvendige reduktion slår meget kraftigt igennem, da regionens umiddelbare egenfinansiering kun udgør 25%. En ubalance på eksempelvis 100 mio. kr. kræver således, at investeringerne i kvalitetsfondsprojekterne reduceres med 400 mio. kr. for at opnå balance, da den statslige finansiering og lånemuligheden udgør tilsammen 75%.

I 2012 kan der anvendes ca. 250 mio. kr., og i 2013 kan der anvendes ca. 90 mio. kr.

Der forventes ikke det samme udgiftspres fra de andre kvalitetsfondsprojekter i de første år, og der er således ikke så store beløb at hente i de første år ved at gennemføre projekterne i en langsommere takt.

Ved at prioritere enkelte projekter frem for andre, er der mulighed for at kunne opnå de ønskede faglige og driftsnødvendige gevinster ved nogle kvalitetsprojekter inden for planlagt tid, mens de ønskede effekter for de andre projekter må udskydes til senere år. For de projekter der udskydes, vil der ligeledes være gældende, at det vil være nødvendigt at investere i gamle bygninger, der ikke i fremtiden skal benyttes til hospitalsfunktioner, for at kunne levere den rette behandling af patienterne. Endelig vil salgsindtægten fra de matrikler, der skal fraflyttes, blive udskudt, fordi rømningen ikke kan ske i den planlagte takt.

I realiteten vil denne handlemulighed indebære, at kvalitetsfondsprojekterne først vil være gennemført efter en del flere år end de nuværende planer. Det vil betyde en ikke hensigtsmæssig byggetakt og kan derfor ikke anbefales.

4.2 Forhandling med staten om senere egenfinansiering

En anden handlemulighed er, at der indledes en forhandling med regeringen, om at udskyde regionens egenfinansiering til et senere tidspunkt, hvor salget af nuværende matrikler er realiseret. Nedenfor i tabel 8 fremgår det, hvilket egenfinansieringspres som Region Midtjylland står overfor i den kommende periode 2011-2019, hvor kvalitetsfondsprojekterne, ud fra de nuværende investeringsprofiler, forventes at skulle gennemføres.

Tabel 8: Oversigt over egenfinansiering pr. år i perioden 2011-2017 (note 6)

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Kvalitetsfondsprojekter i alt	838	1200	2129	2408	2626	1064	600
Egenfinansiering (25%) ekskl. lån	209,5	300,0	532,3	602,0	656,5	219,8	150,0

Note 6: Der planlægges ud fra en anlægssum på 6,35 mia. kr. til DNU.

Som det fremgår af ovenstående tabel 8, er der tale om betydelige summer pr. år, der belaster Region Midtjyllands anlægsøkonomi.

Det er muligt at foretage en vurdering af, hvor stort et beløb, der kan afsættes til egenfinansiering til kvalitetsfondsprojekterne via det almindelige anlægsbudget ud fra den forudsætning at der skal opnås balance. Det vil sige, at differencen skal gå i 0. Dette beløb kan findes ved at trække de udgifter, der er til allerede besluttede projekter og til puljer og rammer i de enkelte år fra det budget, der forventes at være for de enkelte år (inkl. salgsindtægter).

Denne vurdering af foretaget i nedenstående tabel 8 i rækken "mulig egenfinansiering til kvalitetsfondsprojekter".

Tabel 9: Oversigt over egenfinansiering pr. år med delvis udskudt egenfinansiering

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Almindelig anlægsbudget	636,0	636,0	636,0	636,0	636,0	636,0	636,0	636,0
Salgsindtægt til anlæg	21,2	0,0	51,0	878,0	0,0	268,9	0,0	756,0
Budget i alt	657,2	636,0	687,0	1514,0	636,0	904,9	636,0	1392,0
Allerede besluttede projekter	162,2	12,0	12,0	12,0	12,0	12,0	12,0	12,0
Puljer og rammer	465,4	465,4	465,4	465,4	485,4	510,4	560,4	560,4
Udgifter i alt	627,6	477,4	477,4	477,4	497,4	522,4	572,4	572,4
Mulig egenfinansiering af kvalitetsfondsprojekter (Budget i alt - udgifter i alt)	29,6	158,6	209,6	1036,6	138,6	382,5	63,6	819,6
Egenfinansieringskrav (25 %) ekskl. lån	209,5	300,0	532,3	602,0	656,5	219,8	150,0	
Difference mellem egenfinansieringskrav og mulig egenfinansiering	-179,9	-141,4	-322,7	434,6	-517,9	162,7	-86,4	819,6
Akkumuleret difference	-179,9	-321,4	-644,0	-209,4	-727,3	-564,6	-651,0	168,6

Der opstår ved denne fremgangsmåde en "egenfinansieringsgæld", der bliver større i de år, hvor det ikke er muligt at afsætte de 25 % til egenfinansiering og mindre i de år, hvor det er muligt at afsætte mere end 25 % til egenfinansiering. Det fremgår i tabel 9 i rækken "Akkumuleret difference".

Dele af "egenfinansieringsgælden" for perioden 2011-2014 kan betales i forbindelse med salget af Tage Hansens Gade i Århus i 2014, når afdelingerne på Tage Hansens Gade er flyttet til DNU. Ligeledes kan den manglende egenfinansiering betales i 2016 og 2018 via de forventede indtægter fra salg af matrikler i Århus og i Vestjylland. I de år hvor der forventes en salgsindtægt til anlæg er der tilsvarende et stort beløb i rækken "Mulig egenfinansiering".

Som det fremgår af tabel 9 vil Region Midtjyllands egenfinansieringsandel være betalt i 2018. Denne fremgangsmåde vil bevirke, at der er muligt at gennemføre anlægsprojekterne efter de nuværende byggeplaner. Dog hviler det på en forudsætning om, at der indgås aftale med staten.

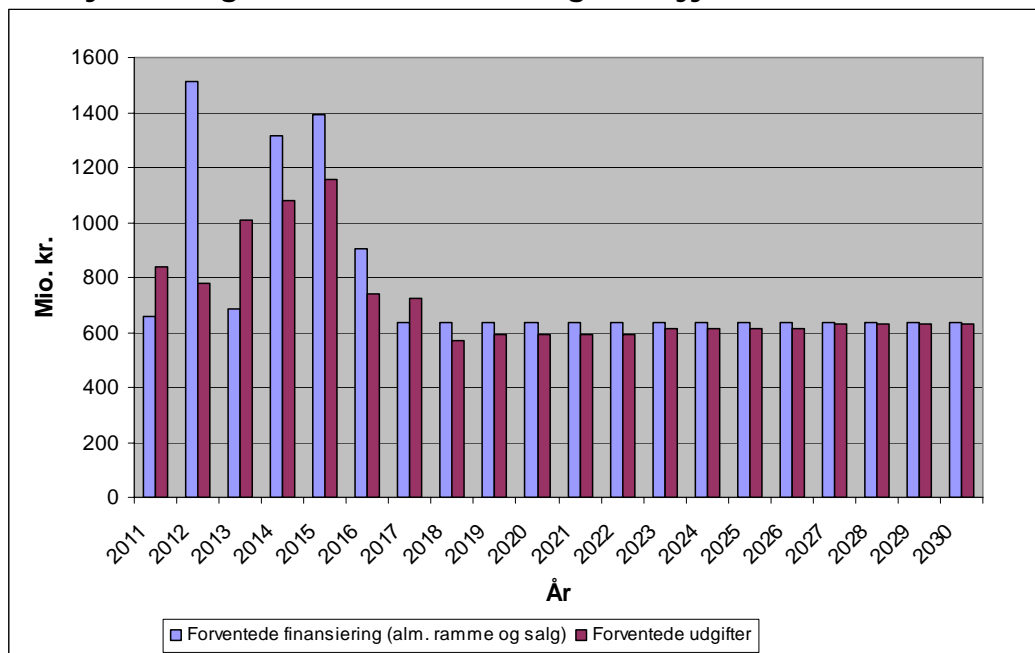
4.3 Forhandling om fremrykket salg af matrikler i Århus

En tredje mulighed er, at der indledes en forhandling med Staten om et fremrykket salg af matrikler i Århus. Der har f.eks. været interesse fra Aarhus Universitet om et køb af matriklen på Nørrebrogade i Århus. Aarhus Universitet er i dag nabo til matriklen, og de vil derfor have en mulighed for en ønsket udvidelse af universitetet. Et fremrykket salg vil give mulighed for at afhjælpe anlægsbudgettet tidligere end i 2016, hvor det i dag forventes, at matriklen på Nørrebrogade i Århus skal sælges.

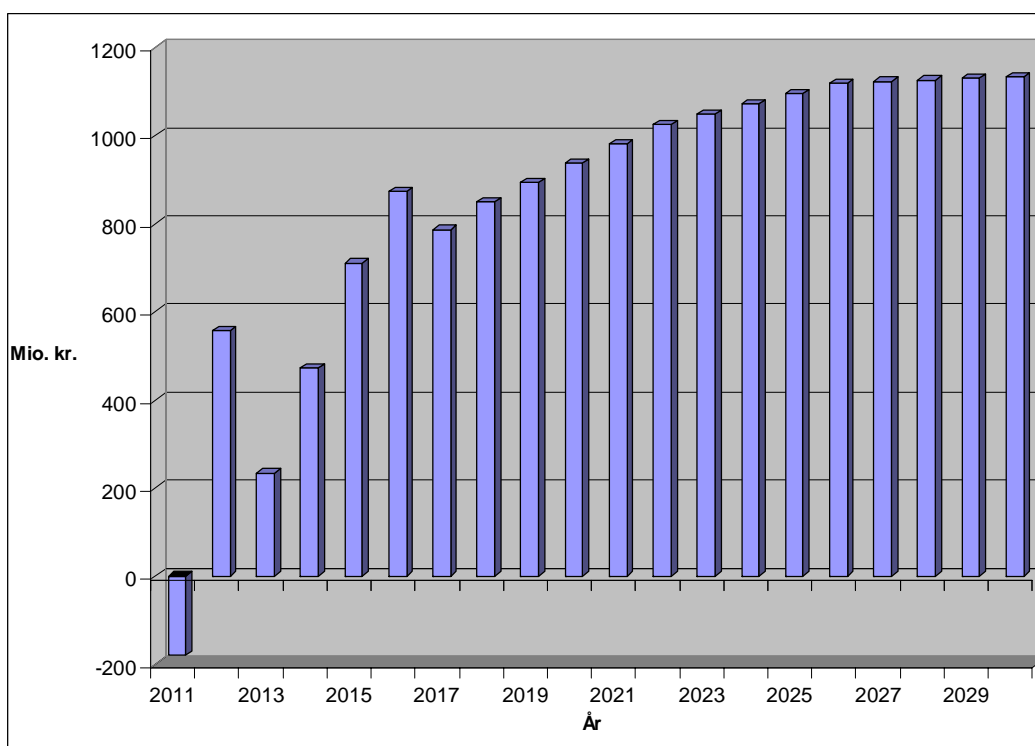
Til denne løsning knytter sig en udfordring i forhold til regler om deponering i forbindelse med, at regionen lejer bygninger. Reglerne er således, at der ved leje af bygninger skal deponeres et beløb svarende til bygningens værdi. Det vil således være nødvendigt at forhandle en aftale på plads med staten herom, ellers vil det fremrykkede salg af bygninger ikke frigive de nødvendige midler til egenfinansiering af kvalitetsfondsprojekterne, såfremt der skal betales leje af de bygninger, der er solgt. Alternativt skal bygningerne kunne sælges med henblik på senere overtagelse, og uden at regionen skal betale for leje af bygningerne.

I nedenstående graf 3 er der illustreret et eksempel, hvor salg af Nørrebrogade i Århus er fremrykket til 2012, salget af Risskov er fremrykket til 2014 og salget af Herning og Holstebro er fremrykket til 2015. Samtidig antages det, at der ikke er krav om deponering.

Graf 3: Oversigt over forventet finansiering og forventede udgifter (2011-2030) ved fremrykket salg af matrikler i Århus og i Vestjylland

I den efterfølgende graf 4 er den akkumulerede difference mellem forventet finansiering og forventede udgifter illustreret ud fra samme eksempel.

Ovenstående eksempel med fremrykning af salg af matrikler vil løse den finansieringsmæssige udfordring på nær i 2011. Det kræver dog en forhandling med staten om fremrykket salg og fritagelse for deponering.

4.4 Udvidelse af lånemulighederne

De nuværende lånemuligheder giver mulighed for at låne 12,5 % af tilsagnsrammen i forbindelse med kvalitetsfondsprojekterne. En udvidelse af lånemulighederne svarende til de forventede salgsindtægter fra matrikler, der afhændes vil betyde, at projekterne vil kunne realiseres i en langt mere hensigtsmæssig takt. Der vil være en yderligere renteudgift forbundet hermed, men de forventede produktivetsgevinster ved ibrugtagning af de nye bygninger vil også hurtigt kunne realiseres. Samlet set forventes der for DNU, Gødstrup og Viborg at kunne realisere en produktivetsgevinst svarende til ca. 300 mio. kr. årligt, hvilket kan finansiere den yderligere låntagning.

5 Konklusion

Region Midtjylland står overfor store udfordringer på anlægsområdet i de kommende mange år. Betingelserne for finansieringen af de store kvalitetsfondsprojekter sætter Region Midtjyllands almindelige anlægsramme under et stort pres. Det er således tydeligt, at de nuværende finansieringsmuligheder ikke passer til de politiske ambitioner med hensyn til kvalitetsfondsprojekterne. Der er behov for en afklaring af finansieringsbetingelserne i forbindelse med de kommende økonomiforhandlinger f.eks. i form af senere egenbetaling, et fremrykket salg af matrikler eller mulighed for yderligere låntagning.

Det er helt afgørende for det videre proces med DNU, at der kommer en afklaring i forhold til finansieringen, idet man starter den konkrete projektering og planlægning den 1. april 2010 og brugerinddragelsen starter umiddelbart efter sommerferien 2010. Administrationen forslår derfor, at den principielle gennemførelsesstrategi for DNU så vidt muligt fastholdes, idet dette giver mulighed for realisering af betydelige salgsindtægter og produktivetsgevinster ved udflytning af det eksisterende Århus Sygehus til DNU. Dette kan betyde, at Viborg og Gødstrup ikke kan realiseres i den ønskede takt, såfremt der ikke opnås de nødvendige finansieringsaftaler med staten.

Administrationen forslår yderligere, at der på baggrund af de aftaler, der kan opnås med regeringen, udarbejdes et forslag til realisering af de øvrige projekter baseret på de bygningsmæssige og driftsøkonomiske konsekvenser heraf.